

Keizer Hendrik III: 28 oktober 1017 - kasteel Bodfeld in de Harz, 5 oktober 1056

bijgenaamd de Vrome of de Zwarte, was keizer van het Heilige Roomse Rijk. Zijn politiek stond onder invloed van de kerkhervormingen van zijn tijd. Hij streefde naar een staat die was gebaseerd op het daadwerkelijk in de praktijk brengen van godsdienstige uitgangspunten, centraal geleid door de vorst met ondersteuning door de Kerk (wat een theocratie zou kunnen worden genoemd). Om zijn doelen te bereiken zette Hendrik zich in voor de versterking van de Kerk en van de rol van de paus. Daardoor, door de versterking van de politieke rol van de bisschoppen en door de oplopende spanningen met de adel, schiep Hendrik de omstandigheden die mede leidden tot de burgeroorlogen die de regering van zijn zoon, keizer Hendrik IV, zouden teisteren.

Keizer van het Heilige Roomse Rijk

Periode: 1046-1056

Voorganger: Koenraad II

Opvolger: Hendrik IV

Koning van Duitsland

Periode: 1028-1056

Voorganger: Koenraad II

Opvolger: Hendrik IV

Hertog van Beieren

Periode: 1e 1027-1042

2e 1047-1049

Voorganger: 1e Koenraad I

2e Hendrik VII

Opvolger: 1e Hendrik VII

2e Koenraad II

Hertog van Zwaben

Periode: 1038-1056

Voorganger: Herman IV

Opvolger: Otto II

Hertog van Karinthië

Periode: 1039-1047

Voorganger: Koenraad II

Opvolger: Welf III

Koning van Bourgondië

Periode: 1039-1056

Voorganger: Koenraad II

Opvolger: geen; opgegaan in Heilige Roomse Rijk

Vader: Koenraad II

Moeder: Gisela van Zwaben

Hendrik werd opgevoed door de hofkapelaan Wipo en door de bisschoppen van Augsburg en Freising. Onder hun invloed ontwikkelde hij zich tot een vrome jongeman en maakte hij vrede en gerechtigheid tot zijn idealen. Hij volgde zijn vader op als hertog Hendrik de Zesde van Beieren in 1027 en toen zijn vader tot keizer werd gekroond in 1028, werd Hendrik in Aken tot medekoning van Duitsland gekroond. Hij werd ondanks zijn jonge leeftijd al snel een belangrijke adviseur van zijn vader. In 1031 onderhandelde hij, veertien jaar oud, over een vrede met Hongarije. Hendrik had een ernstig conflict met zijn vader toen hij niet wilde instemmen met de bestraffing van Adalbero van Eppenstein, de opstandige markgraaf van Karinthië, en daarbij duidelijk werd dat de adel het standpunt van Hendrik volgde. Hendrik werd in 1038 (als Hendrik de Eerste) ook hertog van Zwaben, na de dood van Herman IV van Zwaben, en in 1039 hertog van Karinthië na de dood van Koenraad II van Karinthië.

Bij de benoeming van bisschoppen selecteerde Hendrik consequent op kwaliteit en politieke belangen. Zo creëerde hij een zeer capabele en betrouwbare klasse van bisschoppen. Hendrik had goede banden met kerkhervormers en twee daarvan, Petrus Damiani en Hugo van Cluny, waren peetoom bij de doop van zijn zoon Hendrik.

Petrus Damiani

Hendrik III greep in de synode van Sutri (1046) in (waarbij hij drie concurrerende pausen afzette) en benoemde Clemens II.

Clemens II

Deze kroonde Hendrik in datzelfde jaar te Rome tot keizer van het Heilige Roomse Rijk. Hendrik benoemde in totaal vier Duitse bisschoppen tot paus (Clemens II, Damasus II, Leo IX en Victor II) waardoor het paus-ambt onafhankelijk werd van de Romeinse aristocratie. De positie van de paus werd daardoor sterker.

Hendrik zette de bouw van de dom van Speyer met kracht door en maakte de dom tot een van de meest indrukwekkende kerken van West-Europa.

Dom van Speyer

Ook bestelde hij bij de abdij van Echternach een kostbaar uitgevoerd evangelie voor de dom. Hij liet de keizerpalts Goslar herbouwen en stichtte er een kapittel, dat een opleidingsinstituut voor de hogere geestelijkheid werd. Hendrik III legde een bijzondere verering aan de dag voor de Maastrichtse heilige Sint Servaas. In zijn favoriete verblijfplaats, de palts van Goslar, was de hofkapel toegewijd aan Sint-Servaas.

Keizerpalts Goslar

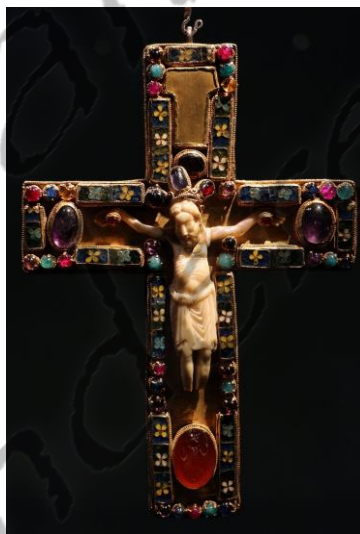

In 1039 werd hij in de Servaaskerk in Maastricht ingehuldigd ("Festkrönung").

Servaaskerk

Hij bezocht de kerk minimaal vijfmaal en vereerde haar met geschenken (zoals het borstkruis van Sint Servaas).

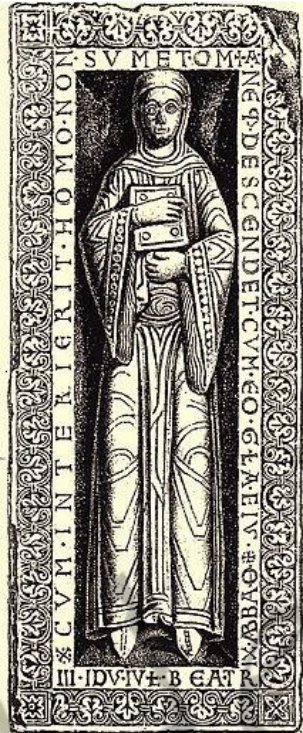

Borstkruis van Sint-Servaas

In 1049 riep hij te Mainz een synode bijeen, waarbij onder meer paus Leo IX en een Byzantijnse delegatie aanwezig waren, die zich bogen over de vraag of Servaas een verwant van Jezus was. Dat zou moeten leiden tot de officiële heiligverklaring van Servaas (wat niet gebeurde).

Hendrik was in 1036 getrouwd met Gunhilde van Denemarken (1019-1038), dochter van koning Knoet II van Denemarken. Hendrik zou veel van haar hebben gehouden. Ze overleed op jonge leeftijd in Italië, aan malaria. Hendrik en Gunhilde hadden een dochter:

- Beatrix I van Gandersheim

Beatrix I van Gandersheim

In 1043 trouwde Hendrik met Agnes van Poitou, dochter van hertog Willem V van Aquitanië. Zij kregen de volgende kinderen:

- Mathilde
- Adelheid II van Franken
- Gisela
- Hendrik IV
- Koenraad II van Beieren
- Judith van Zwaben

Agnes van Poitou

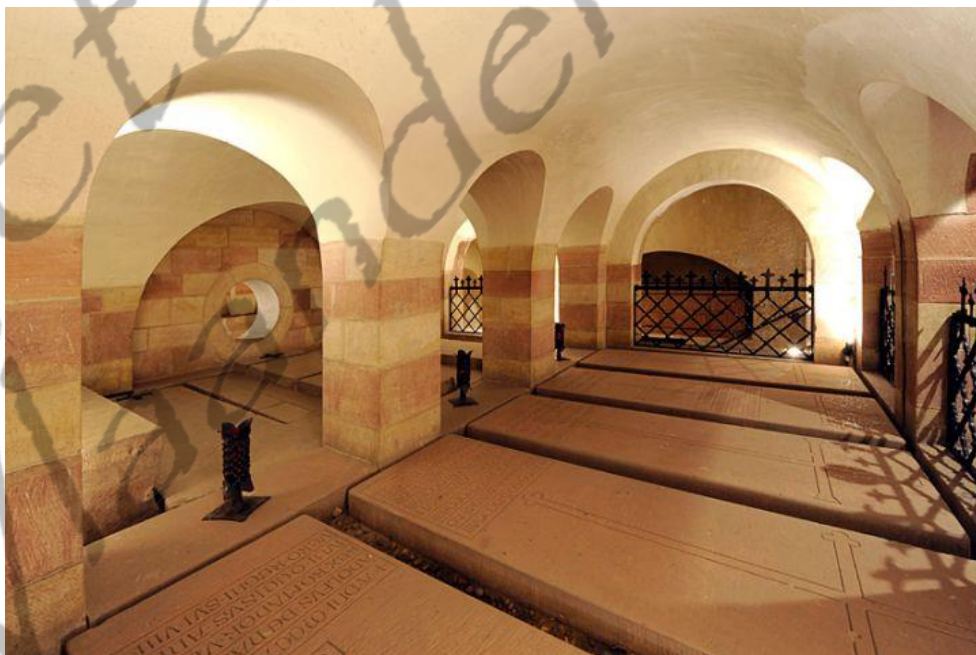
Hendrik zou nog een buitenechtelijke dochter hebben gehad:

- Adela, getrouwd met Wolfram van Enzberg, moeder van bisschop Johan van Speyer.

Hendrik stierf tijdens een heftige aanval van jicht. Hij werd begraven in de dom van Speyer.

Dom van Speyer onder keizer Hendrik IV

De crypte van de Dom van Speyer

Metaaldetectie
Vlaanderen